

București, 4 februarie 2025

În atenția:

Domnului Ion-Marcel Ciolacu

Prim-Ministru

Guvernul României

Domnului Tănczos Barna

Viceprim-ministru

Ministrul Finanțelor Publice

Domnului Ilie Bolojan

Președinte

Senatul României

Domnului Ciprian-Constantin Șerban

Președinte

Camera Deputaților

Domnului Bogdan Huțucă

Președinte

Comisia pentru buget, finanțe, bănci

Camera Deputaților

Ref: Legea bugetului de stat pe anul 2025

Stimate domnule Prim-ministru Ciolacu,

Stimate domnule Ministru Barna,

Stimate domnule Președinte Bolojan,

Stimate domnule Președinte Șerban

Stimate domnule Președinte Huțucă,

În numele Camerei de Comerț Americane în România (AmCham România), vă supunem atenției o serie de observații tehnice pe marginea Legii bugetului de stat pe anul 2025, care în urma analizei noastre ar trebui adresate sau avute în vedere pentru a evita o execuție bugetară deraiată de la parcursul dorit.

Riscurile și vulnerabilitățile macroeconomice în construcția bugetului de stat identificate de comunitatea de afaceri pe care o reprezentăm se referă la:

1. Provocări legate de investițiile publice și utilizarea fondurilor europene

Salutăm **construcția unui buget cu un nivel ridicat al investițiilor publice** de 7,8% din PIB. Comunitatea de afaceri pe care o reprezentăm a punctat în rânduri repetate că investițiile publice au un rol esențial în stimularea cererii agregate, în îmbunătățirea productivității pe termen lung și în crearea

unui efect multiplicator asupra economiei prin atragerea capitalului privat și creșterea ocupării forței de muncă. Credem că investiții pentru 2025 într-un procent atât de mare vin cu șansa de a evita efectele recesioniste ale unei consolidări fiscale abrupte. Alocarea de investiții către infrastructură, digitalizare și tranziția energetică vor contribui la optimizarea structurii economiei și la creșterea veniturilor viitoare ale statului, ceea ce va facilita o ajustare fiscală mai sustenabilă pe termen mediu și lung.

Remarcăm, însă, că proiectul de buget pe 2025 presupune **o scădere a cheltuielilor de capital din surse proprii** cu aproximativ 3 miliarde lei, concomitent cu **o creștere semnificativă a absorbției de fonduri europene și PNRR**, de la 59 miliarde lei la 92,8 miliarde lei. Această prognoză ridică semne de întrebare în privința fezabilității implementării unor proiecte majore într-un singur an, având în vedere constrângerile administrative și capacitatea instituțională limitată anterioară de a gestiona un volum atât de mare de fonduri din finanțare externă. Întârzierile curente în absorbția fondurilor PNRR față de calendarul agreat cu autoritățile europene ridică semne de întrebare asupra credibilității finanțărilor externe nerambursabile pentru 2025. Principala problemă este ritmul prea lent al reformelor asumate, de care depinde deblocarea acestor fonduri. Dacă absorbția efectivă a acestor fonduri nu atinge nivelurile prognozate, există riscul unui deficit de finanțare a investițiilor. Acest fapt ar induce o volatilitate crescută în execuția fiscală, cu impact asupra încrederii investitorilor, a ratingului de țară, afectând perspectivele de creștere economică pe termen lung.

Nu în ultimul rând, cu atât mai mult într-un context economic european marcat de incertitudini, volatilitatea fluxurilor de capital va accentua riscul valutar. O absorbție redusă a fondurilor europene, alături de incertitudini privind remitențele și investițiile străine directe, poate genera presiuni asupra cursului de schimb, cu impact direct asupra inflației.

2. Supraestimarea veniturilor bugetare creează un fals sentiment de sustenabilitate fiscală

Estimările optimiste privind veniturile bugetare pentru 2025 (cu 50 miliarde RON mai mult, 16% creștere) pot veni cu riscuri semnificative de execuție fiscală, având în vedere dependența acestora de îmbunătățirea colectării, de o economie care să livreze la standarde, dar și de un context național așezat din perspectivă socială. Această sumă ar avea ca principale surse o creștere economică ambițioasă, eliminarea facilităților fiscale pentru veniturile din agricultură, construcții și IT, reducerea plafonului pentru microîntreprinderi, reintroducerea taxei pe construcții speciale, precum și îmbunătățirea eficienței colectării fiscale de către ANAF.

- **Proiecția unei creșteri economice de 2,5%** pentru România în 2025 pare optimistă în contextul unui climat macroeconomic global marcat de încetinire economică și riscuri semnificative. Cu Germania și Franța confruntându-se deja cu stagnare sau contracție, cererea externă pentru exporturile românești va fi afectată, ceea ce va pune presiune pe sectoare cheie, precum industria prelucrătoare și transporturile. În plus, politica monetară și tarifară recentă a SUA și volatilitatea piețelor financiare internaționale reduc accesul la capital ieftin, crescând costurile de finanțare și limitând expansiunea investițiilor. În acest context, ipoteza unui avans economic pentru România,

bazat pe premise optimiste, riscă să subevalueze provocările economice reale, ceea ce poate duce la deviații semnificative în execuția bugetară.

- **Creșterea veniturilor printr-o mai bună colectare fiscală** (estimată la 9,7 miliarde RON) **și îmbunătățirea eficienței ANAF** în vederea reducerii evaziunii fiscale nu vor avea corespondent în realitate în contextul în care bugetul de stat nu ia în calcul accelerarea luptei pentru recuperarea decalajului de TVA. O reducere de doar 5% în următorii 6 ani în recuperarea decalajului de TVA este insuficientă, având în vedere că GAP-ul mediu în Uniunea Europeană este de 7%. Implementarea cu investiții semnificative a unor sisteme precum RO e-Factura, RO e-TVA, RO e-Transport și SAF-t, justifică așteptări mai mari în ceea ce privește eficiența acestor măsuri de combatere a evaziunii fiscale. Nu în ultimul rând, veniturile fiscale sunt sensibile la ciclul economic, iar orice încetinire a creșterii economice în 2025 va afecta negativ nivelul efectiv al încasărilor.
- **Taxa pe construcții speciale** a demonstrat o colectare sub așteptări și în perioada anterioară când a fost în vigoare (2014-2016), ceea ce ridică semne de întrebare asupra eficienței ei în noul context. Reintroducerea acestei taxe va veni și cu un impact inflaționist, având în vedere că afectează în principal companii din sectoare esențiale precum energia și infrastructura. Acestea vor transfera costurile suplimentare către consumatori prin majorarea tarifelor, generând presiuni suplimentare de-a lungul întregului lanț economic. În plus, în forma ei actuală, taxa ridică probleme de echitate fiscală și conformitate juridică, aspecte care trebuie rezolvate în discuțiile anterioare publicării normelor metodologice.

3. Subestimarea cheltuielilor și riscurile asupra sustenabilității fiscale

În ciuda discuțiilor publice recente, proiectul de buget nu reflectă reduceri sau eficientizări reale ale cheltuielilor publice. Reducerea costurilor de funcționare ale statului cu 0,5 puncte procentuale reprezintă un pas în direcția consolidării fiscale, dar insuficient ajustat pentru situația actuală. Oprirea creșterii acestora nu echivalează cu o diminuare efectivă, ceea ce sugerează că nu vom atinge un nivel mai sustenabil al finanțelor publice pe termen scurt, mediu și lung.

Pe partea de cheltuieli, **sub-bugetarea anumitor categorii**, în special a cheltuielilor cu dobânzile, salariile, bunurile și serviciile, poate genera riscuri suplimentare pentru echilibrul fiscal. De exemplu, cheltuielile cu dobânzile sunt estimate la 41,86 miliarde RON, în timp ce proiecțiile bazate pe nivelul datoriei contractate la finalul anului 2024 indicau o valoare de aproximativ 45 miliarde lei. O sub-bugetare a acestui capitol conduce la necesitatea unor rectificări bugetare pe parcursul anului, ceea ce ar putea afecta percepția piețelor financiare asupra sustenabilității datoriei publice.

Concluzionând, supraestimarea veniturilor, subestimarea cheltuielilor și incapacitatea de a absorbi fonduri structurale la cote ambițioase comparativ cu performanțele anterioare ale României vor conduce la **subestimarea deficitului** și la necesitatea unor ajustări fiscale ulterioare sau a unor măsuri corective, perspective care afectează profund mediul investițional. În condiții de incertitudine fiscală, când nu există certitudinea că anul se va termina pe aceleași temeuri fiscale cum a debutat, investitorii pot amâna proiecte strategice sau pot solicita prime de risc mai mari, ceea ce crește costul capitalului pentru

întreprinderi. Construirea bugetului pe ipoteze nerealiste și pornind de la cheltuieli fixe, fără stabilirea clară a indicatorilor macroeconomici pe care îi dorim pentru România, amplifică incertitudinea economică și face dificilă corectarea problemelor structurale, precum deficitele gemene sau deficitul de cont curent. Cheltuielile publice rămân nesustenabile din cauza expansiunii administrației, iar fără o restructurare profundă a aparatului administrativ, fără corelarea acestora cu veniturile și implementarea unor reforme amânate de două decenii, România nu va putea îmbunătăți situația pe termen lung.

Nu în ultimul rând, după ce două agenții de rating (Fitch și Standard & Poor's) au modificat perspectiva României de la stabilă la negativă, semnalând un posibil downgrade al ratingului suveran de țară, apelul comunității AmCham România este unul la responsabilitate maximă în aprobarea și implementarea unui buget realist, care să asigure menținerea României în categoria țărilor sigure din perspectivă investițională. Scăderea ratingului de țară reprezintă un risc major pentru România, având potențialul de a anula ani de progres economic pe care cu greu îi vom recupera. Acest scenariu ar conduce la retragerea investițiilor străine directe, deprecierea monedei, creșterea costurilor de credit și ar putea împiedica aderarea României la OECD. În contextul actual, o execuție bugetară corectă și responsabilă este esențială, iar derapajele nu sunt o opțiune, întrucât România nu își permite să fie singura țară din Uniunea Europeană cu rating sub BBB-.

AmCham România rămâne la dispoziția dumneavoastră pentru discutarea aplicată și în detaliu a acestor inadvertențe într-o întâlnire tehnică.

Vă rugăm să contactați pe abordarea constructivă și pe sprijinul AmCham în avansarea obiectivelor prioritare care se regăsesc atât pe agenda autorităților, cât și a mediului privat.

Cu aleasă considerație,

Cristi Sporiș
Președinte
AmCham România